

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ АРХІВНОЇ СПРАВИ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
ВГО УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ІНФОРМАЦІЯ, КОМУНІКАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

**Матеріали
Шостої міжнародної наукової конференції
18–20 травня 2023 р.**

**Київ
2023**

Редакційна колегія:

Бачинська Надія Анатоліївна, завідувачка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, канд. пед. наук, доцентка; **Грінберг Лариса Феліксівна**, доцентка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, канд. іст. наук, доцентка; **Загуменна Віра Вікторівна**, професорка кафедри культурології та міжкультурних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, канд. пед. наук, професорка, заслужена працівниця культури України; **Новальська Тетяна Василівна**, професорка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, д-ка іст. наук, професорка; **Прокопенко Людмила Іванівна**, доцентка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, канд. культурології, доцентка; **Романченко Інна Григорівна**, доцентка кафедри інформаційної аналітики, фінансів та банківської справи Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна», канд. іст. наук, доцентка; **Свердлик Зоряна Михайлівна**, доцентка кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, канд. іст. наук, доцентка; **Цілина Марина Миколаївна**, доцентка кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, канд. філол. наук, доцентка; **Шевченко Ірина Олександрівна**, директорка Центру неперервної культурно-мистецької освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, канд. пед. наук, доцентка, професорка кафедри культурології та міжкультурних комунікацій, заслужена працівниця культури України

Упорядники:

Свердлик Зоряна Михайлівна, доцентка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, кандидатка історичних наук, доцентка;

Цілина Марина Миколаївна, доцентка кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв, кандидатка філологічних наук, доцентка

Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф., м. Київ, 18–20 травня 2023 р. / упоряд. З. М. Свердлик, М. М. Цілина. Київ, 2023. 377 с.

Автори опублікованих статей несуть повну відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел та посилання на них та за всі інші відомості.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редакторів.

Тепікіна Людмила Володимирівна,
завідувачка відділу обслуговування інформаційними ресурсами
Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут
ім. Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ БІБЛІОТЕКИ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ: ДОСВІД НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ КПІ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО

Важливим викликом для наукових бібліотек, зокрема бібліотек сучасних університетів, є перехід від бібліотек, які зберігають книги та інші ресурси, до бібліотек, які всебічно підтримують процес навчання [1]. З цією метою бібліотеки трансформують свої простори, запроваджують нові послуги для підтримки навчання, викладання, досліджень, створюють умови для навчання протягом життя, а також долучаються до процесу викладання певних навчальних дисциплін. Послуги та сервіси бібліотек для підтримки навчання, викладання, досліджень різняться і залежать від конкретних потреб і запитів їхніх академічних спільнот. Головне запитання бібліотек університетів: «В чому полягає цінність бібліотеки для освіти та досліджень?», а відповідь – це конкретна ціннісна пропозиція [2].

Інформаційна підтримка навчального та наукового процесів університету – пріоритетне завдання Науково-технічної бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського. Бібліотека пропонує викладачам, студентам інформаційні ресурси та інструменти для навчання; проводить освітні заходи, тренінги та індивідуальне консультування для ефективного організації навчання, викладання та дослідження [3]. Фахівці бібліотеки залучені до викладання курсу з інформаційної грамотності, загальноуніверситетської вибіркової навчальної дисципліни «Основи академічної доброчесності», яку можуть вибрати студенти-другокурсники, а також курсу підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників «Академічна доброчесність».

У 2022 р. із початком повномасштабного вторгнення росії в Україну Бібліотека КПІ продовжила свою діяльність. Досвід організації роботи в умовах карантинних обмежень допоміг бібліотекарям адаптувати процеси та послуги до умов воєнного стану. Продовжено надання сервісів і послуг, що необхідні для інформаційного забезпечення навчального процесу, як у приміщенні бібліотеки, так і дистанційно з використанням зручних студентам, викладачам цифрових інструментів. Відбулась адаптація послуг предметних бібліотекарів до потреб користувачів у нових умовах і визначено пріоритети їхньої діяльності. Серед пріоритетних завдань предметних бібліотекарів можна виокремити такі:

- допомога у виборі видань для публікації результатів досліджень;
- інформування щодо ресурсного забезпечення дисциплін на факультетах і кафедрах для проведення акредитації/ліцензування вищих навчальних закладів на вимогу Міністерства освіти і науки України;
- консультування й індивідуальна підтримка користувачів для пошуку та відбору інформаційних джерел із певної теми;
- допомога користувачам у навігації колекціями у відкритому доступі;
- моніторинг видавничого ринку (перегляд прайсів і сайтів видавництва);
- замовлення на докомплектування друкованих видань для конкретних навчальних курсів, тем наукових досліджень;
- комунікація із факультетами та кафедрами;
- аналіз фонду бібліотеки за закріпленою тематикою [4].

Виконання поставлених завдань вимагає від предметних бібліотекарів постійного оновлення компетентностей, зокрема вдосконалення цифрових навичок і вмінь. Крім того, важливо вивчати інформаційні джерела в межах тієї галузі знань, яку обслуговує

предметний бібліотекар. З урахуванням того, що бібліотекарі мають здебільшого лише бібліотечну освіту, надання сервісів і послуг предметних бібліотекарів є неабияким викликом для працівників, яким доводиться вивчати джерела з різних технічних дисциплін. Допомагають у цьому підтримка і висока довіра з боку викладачів.

У серпні 2022 р. запроваджено нову послугу предметних бібліотекарів «Замовити список джерел для силабусу». Таким чином, бібліотекарі допомагають підібрати літературу до робочих програм (силабусів) навчальних дисциплін (освітніх компонентів), знаходячи потрібні інформаційні ресурси у бібліотечному фонді, електронному архіві КПІ ім. Ігоря Сікорського (ELAKPI), передплачених базах даних і ресурсах у вільному доступі. І саме ця послуга стала найбільш затребуваною серед викладачів.

З метою визначення рівня задоволеності викладачів і підвищення якості надання цієї послуги проведено анонімне опитування. Із 154 викладачів, які скористались послугою, в опитуванні взяли участь 67 респондентів (що становить 43,5% від загальної кількості опитаних). Більшість респондентів (60%) повністю задоволені цією послугою, понад 28% – переважно задоволені, 9% – не повною мірою задоволені і 1% висловили незадоволення. Понад 95% респондентів готові повторно скористатися цією послугою. Серед переваг послуги викладачі назвали: компетентність і професіоналізм бібліотекарів, оперативне та якісне виконання замовлень. Серед недоліків виокремили передусім недостатнє ресурсне забезпечення: відсутність доступу до підручників, навчальних посібників, довідкової літератури українською та іноземними мовами за п'ятирічний період, повнотекстових баз даних наукової та освітньої інформації за напрямками освітнього процесу та наукової діяльності.

Такі опитування допомагають предметним бібліотекарям виявити недоліки в роботі, враховувати зауваження та побажання користувачів послуг і покращувати якість надання послуг для освітнього процесу. Наразі розробляється проєкт зі створення веб-представництва предметних бібліотекарів на сайті бібліотеки.

У сучасному освітньому процесі роль бібліотек закладів вищої освіти змінюється та набуває нового важливішого значення. Пересічні бібліотекарі, які здебільшого видавали книги, оновлюють компетентності та стають помічниками в процесах навчання, викладання та досліджень. Бібліотекарі можуть брати активну участь у навчальному процесі свого університету та бути надійними партнерами для всіх членів академічної спільноти, сприяти формуванню інформаційної грамотності, академічної доброчесності та підтримувати освітній процес і дослідницьку діяльність у закладах вищої освіти.

Література

1. Lotfy M. W., Kamel Sh., Hassan D. K., Ezzeldin M. Academic libraries as informal learning spaces in architectural educational environment. *Ain Shams Engineering Journal*. 2022. Vol. 13, Iss. 6. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asej.2022.101781>
2. Schöpfel J. Six Futures of Academic Libraries. The End of Wisdom? *The Future of Libraries in a Digital Age*. Chandos Publishing, 2017. P. 123-128. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-100142-4.00013-0> (дата звернення 20.03.2023).
3. Стратегія Бібліотеки КПІ: 2021-2025 рр. / Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; уклад.: О. Бруй, Ю. Корян. Київ : Ліра-К, 2021. 23 с.
4. Тепікіна Л. В. Предметні бібліотекарі – організаційне рішення в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». *Бібліотека XXI століття: виклики, нові можливості, перспективи* : матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф., 7-8 листоп. 2019 р. / НБ НУК ім. адм. Макарова. Миколаїв : НУК, 2019. С. 84-88.